

16+

Jakob

VAN BEDRIEGER TOT VORST VAN GOD

BIJBELSTUDIE

Werkdocument Leidingdeel

1. Baas over eigen belofte

Bijbelgedeelte
Zingen

Genesis 27:1-46
Psalm 71:10; 73:1,13; 91:5; 130:4
Al zou de vijgenboom niet bloeien (Tot Zijn Eer, lied 4),
Doorgrond mijn hart (TZE 26)

Doel van de avond

Na deze avond...

1. *weet* je hoe Jakob de leiding in zijn leven nam en daar de gevolgen van moest dragen.
2. *beseef* je hoe belangrijk het is om niet zelf de leiding in je leven te nemen.
3. *kun* je verwoorden hoe een verwachtend leven eruit ziet.

Deze doelen zijn bedoeld om focus aan de avond te geven. We beseffen dat er uit het Bijbelgedeelte andere lijnen zijn te trekken. Het is echter belangrijk om de jongeren met een samenhangende boodschap in aanraking te brengen.

Extra informatie voor de leiding

Vers 1-4

Izak is oud geworden. Hij wordt blind en hij denkt dat hij niet lang meer te leven heeft. Hij roept zijn oudste zoon om hem de zegen te geven. Het gaat hier om een andere gebeurtenis dan het verkrijgen van het eerstgeboorterecht, wat Jakob reeds had verworven (vgl. vers 36). Calvijn merkt op dat het hier gaat om het overdragen van het verbond van vader op zoon. Bij het ritueel van de zegen hoorde onder meer een goede maaltijd. Izak vraagt aan Ezau om die maaltijd klaar te gaan maken. Ook deze zegen kwam de eerstgeborene toe. Daarnaast hield Izak meer van Ezau dan van Jakob (Gen. 25:28).

Vers 1 – 'zijn ogen donker geworden waren' betekent allereerst dat Izak niet goed meer kon zien. Tegelijk is dit een krachtig beeld van zijn blindheid voor Gods plan met Zijn kinderen.

Vers 4 – 'opdat mijn ziel u zegene'. Het woord 'ziel' wordt gebruikt voor het hele leven. Dit geeft aan dat het gaat om de meest diepgaande zegen die Izak op kon leggen.

Kernwoord: Zegen.

De zegen is een steeds terugkerend begrip in de Bijbel. In het verhaal van Jakob is de zegen centraal. De zegen komt niet van mensen. Op het moment dat een zegen wordt uitgesproken, geeft God de zegen. We lezen in de Bijbel regelmatig over zegen. Denk bijvoorbeeld aan de hogepriesterlijke zegen (Num. 6:24-26). Ook in het Nieuwe Testament vinden we voorbeelden van zegen. Zo zegent Jezus de kinderen (Markus 10:13-16) en zegent Hij de discipelen als Hij opvaart naar de hemel (Luk. 24:50). Ook in de kerk kennen we de zegen. Aan het einde van de dienst legt de dominee deze zegen op de gemeente. Ook bij een trouwdienst en bij de bevestiging van een ambtsdrager of predikant wordt Gods zegen opgelegd.

Vers 5-17

Als Izak dit van zijn zoon vraagt, staat Rebekka te luisteren. Blijkbaar ziet Rebekka helderder dan haar man dat niet Ezau, maar Jakob de echte zoon van het verbond is. Opvallend is dat haar woorden naar Jakob (vers 7) enkele woorden verschillen van die van Izak. Rebekka voegt de woorden 'voor de HEERE' toe. Zij ziet dat deze zegen verder gaat dan persoonlijke sympathie, maar dat het gaat om de zegen en om het verbond van God.

Rebekka neemt direct haar maatregelen. Haar overtuiging is zo vast dat zij geen middelen schuwt om het doel te bereiken. De zegen is alleen voor Jakob! De middelen die Rebekka aanwendt, zijn niet goed. Bedrog is geen goede manier om Gods beloften in vervulling te laten gaan. Toch wordt Gods plan door deze verkeerde manier van handelen uitgevoerd. Want inderdaad, alleen Jakob was echt een zoon van Gods verbond. We zien echter in de gevolgen van Rebekka's daad dat straf volgt op deze manier van doen.

Vers 5 – de luisterende Rebekka doet denken aan haar schoonmoeder Sarah (Gen. 18:10). Ook hier heeft een luisterende vrouw haar eigen ideeën over Gods belofte.

Vers 12 – Jakob is behoedzamer dan zijn moeder. Het is een risico dat Izak het doorheeft en dat hij vervloekt en niet gezegend zal worden. Zegen en vloek staan tegenover elkaar.

Vers 13 – Dit argument kan Rebekka niet overtuigen. Ze is zo gedreven voor de belofte dat ze de mogelijke vloek kan maar op de koop toe neemt.

Vers 14-16 – Deze verzen beschrijven uitgebreid hoe Rebekka niet over een nacht ijs gaat. Ze neemt zorgvuldige maatregelen om ontdekking van het bedrog te voorkomen.

Vers 18-29

Ondanks alle voorbereidingen vertrouwt Izak het niet. Er zijn teveel dingen die niet kloppen. Het gerecht is veel te snel klaar en de stem is niet Ezau's stem. Toch weet Jakob hem te overtuigen. Opvallend is hoe hij Izaks eerste argument weerspreekt (vers 20). Hij spreekt over 'de HEERE, uw God'. Uit deze woorden klinkt geen persoonlijke verbondenheid met deze God door. Zou Izak aanvoelen dat hij zijn vader bedriegt of bootst hij zijn ongelovige broer ook hierin na? Uiteindelijk geeft de geur van Ezau's kleren de doorslag voor Jakob. Dit moet hem wel zijn!

Izak gaat de belofte uitspreken. De zegen is nauw verbonden aan materiële welvaart. We zien in het Oude Testament vaak dat de zegen van God zichtbaar wordt in welvaart op de aarde. De zegen van Izak richt zich allereerst op welvaart, vervolgens op heerschappij over volkeren en dan op de eerste plaats in zijn familie.

Vers 28 – De gebruikte uitdrukkingen zijn beelden voor materiële welvaart. 'Dauw van de hemel' is onmisbaar om gewassen te laten groeien. De andere beelden duiden de overvloed van de oogst aan.

Vers 29 – Dit deel van de zegen benoemt de heerschappij van Jakob over de volken. Calvijn merkt hierbij op dat dit de hoogste belofte is; deze belofte wordt pas in de Messias vervuld. Het gaat dus in deze zegen niet om enkel tijdelijke beloften; er is ook uitzicht op de komst van Christus.

Vers 30-40

Jakobs bedrog wordt ontdekt. Izak komt tot het inzicht dat hij niet heeft gezegend wie hij had willen zegenen. Ezau is heel erg boos; hij schreeuwt met een luide schreeuw. Het is moeilijk om te duiden wat deze schreeuw laat horen, het is woede, teleurstelling, verlangen naar wraak en nog veel meer. Hij vraagt of Izak geen andere zegen heeft. Die heeft Izak, maar het is wel een veel mindere zegen dan die van Jakob.

Vers 33 – Op dit moment ontdekt Izak dat hij zich vergist heeft. Het is een wending in het verhaal. In de woorden van Izak klinkt door dat hij nog niet helemaal begrijpt wat er aan de hand is.

Vers 34 – De tekst benadrukt heel sterk de schreeuw van Ezau. 'Hij schreeuwde met een grote en bitteren schreeuw, gans zeer'.

Vers 36 – Dit vers laat zien dat het gaat om een andere zegen dan het eerstgeboorterecht. Ezau voelt zich voor de tweede keer beetgenomen. Hij verwijst naar de naam van Jakob. Deze naam

betekent 'hielhouder' (vgl. Gen. 25:26). Ezau maakt hier door een woordspel in het Hebreeuws 'bedrieger' van.

Vers 38 – De Bijbel zorgt dat we heel dicht bij Ezau's gevoelens kunnen komen. In vers 34 horen we zijn schreeuw, hier huilt hij. Ezau is heel erg geraakt door het verlies van de zegen.

Vers 39 – De nakomelingen van Ezau zullen later in het bergland van Edom gaan wonen. Hier waren zeker vruchtbare berghellingen, maar het was een onherbergzaam land. De woorden van Jakob laten dit ook zien. De zegen is bij lange na niet zo groot als die van Jakob.

Vers 40 – Ezau zal een man van oorlog zijn. Hoewel hij geregeerd zal worden door zijn broer, zal hij uiteindelijk het juk afwerpen en vrij zijn. In dit vers klinkt door dat de nakomelingen van Ezau geen makkelijke positie zullen hebben.

Vers 41-46

Jakob moet op de vlucht. Het verdriet en de teleurstelling van zijn broer slaan om in haat. Hij vat het plan op om Jakob te doden als zijn vader Izak overleden is. Rebekka neemt ook nu weer het heft in handen en zendt Jakob naar haar broer Laban. Hier zal hij veilig zijn voor de wraak van Ezau.

Vers 45 – Door een moord van Ezau op Jakob, zou Rebekka haar ene zoon verliezen door de dood, de ander omdat hij als moordenaar gestraft moest worden.

Aanwijzingen en antwoorden

Startopdracht

Daag de jongeren uit om zich in te leven. Let daarbij op de verschillende momenten in het verhaal. Het wordt aanbevolen om de jongeren te vragen om vooral op deze persoon te blijven letten als de avond verder gaat. De personen in dit verhaal zijn Izak, Rebekka, Jakob en Ezau.

Opdracht 1

- De belofte is een Woord van God, waarin Hij ons dingen belooft op de voorwaarde van geloof en bekering.
- Voorbeelden zijn Mattheus 11:28-29, Jesaja 40:29-31, Filippenzen 4:19, Romeinen 10:9 en Romeinen 6:23. Er zijn heel erg veel beloften in de Bijbel.
- In de doop worden Gods beloften afgebeeld en verzegeld.
- Eigen antwoord

Opdracht 2

- Eigen antwoord.
- Het antwoord bij b kan bijvoorbeeld zijn dat Hij ons zo afhankelijk wil houden of dat Hij vraagt dat we leven uit het geloof of dat we dicht bij Hem leven enzovoorts.

Opdracht 3

- Deze stelling is onjuist. Toch is het wel goed om te beseffen dat de beloften in het Oude Testament vaak ook een aardse betekenis hebben. Calvijn zegt hierover dat de aardse beloften de hemelse zegeningen afbeelden.
- Bij dit schema is niet zozeer belangrijk of de goede onderdelen van de belofte met ja/nee zijn beantwoord, maar meer de motivatie. Een mogelijk antwoord kan zijn:

<i>Belofte</i>	<i>Vervuld</i>	<i>Hoe?</i>
Zo geve u dan God van den dauw des hemels en de vettigheden der	ja / nee	De Heere Jezus heeft deze zegeningen verdiend door Zijn komst. In de hemel zal

aarde en menigte van tarwe en most		er ook overvloed zijn, net zoals in deze belofte.
Volken zullen u dienen en natiën zullen zich voor u neerbuigen.	ja / nee	Deze belofte is vervuld in de Heere Jezus. Hij is de Heere en Koning over de hele wereld.
Wees heer over uw broederen en over de zonen uwer moeder.	ja / nee	Jezus is Heere en Koning over de hele wereld, ook over de volkeren die uit Ezau zijn voortgekomen.
Vervloekt moet hij zijn wie u vervloekt.	ja / nee	Onze houding ten opzichte van Christus heeft grote gevolgen voor ons heil. Als wij niet in Hem geloven door Hem te vervloeken zal er eeuwig verderf zijn.
En zo wie u zegent, zij gezegend.	ja / nee	Dit geldt ook voor de zegen. Als wij Christus uit een oprecht hart zegenen/prijzen, zullen we door Hem gezegend worden.

Opdracht 4 - stelling

- Eigen antwoord. Het is belangrijk om te benadrukken dat we niet moeten afwachten, maar dat het ook gaat om een leven waarin we Hem verwachten. Dit is geen passief leven, maar een leven waarin we dicht bij Hem en bij de beloften leven.
- Eigen antwoord. Geef jongeren de mogelijkheid om eigen verhalen hierover te delen.

Opdracht 5

- Hij haalde zich de woede van zijn broer op de hals.
- Door de vervulling van de beloften niet van God te verwachten. Bijvoorbeeld door zonder gebed te gaan Bijbellezen, naar de kerk te gaan etc. We denken dan dat we het zelf wel kunnen.
- Door geloof en verwachting van Hem.

Opdracht 6

- Eigen antwoord. Laat jongeren zelf op zoek gaan naar de consequenties. Moeten ze afwachten? Actief zijn met de belofte? En op welke manier moeten ze daar actief mee zijn?
- Te denken valt aan: (1) in het gebed vragen om vervulling van de belofte, (2) bidden om volharding om niet zelf met de beloften aan het werk te gaan, (3) in je kerkgang verwachting hebben dat God tot je spreekt, (4) in je dagelijks leven verwachting hebben dat God beloften vervult, (5) in je dagelijks leven uitstralen dat je verwacht dat God zijn beloften vervult, (6) niet hoogmoedig zijn ten opzichte van mensen die minder hebben gekregen dan jij enzovoorts.

Bij deze vraag kan een alternatief zijn om op een vel papier een woordweb te laten maken rond het thema 'wachten op de belofte'.

Brug naar inleiding

- Houd bij het maken van een inleiding vooral de doelen van deze avond in het oog en lees met die bril de extra informatie. Het is belangrijk dat jongeren nadenken over de manier waarop ze het wachten op de belofte in hun leven vormgeven.
- Er zijn verschillende manieren om dit in een inleiding vorm te geven. Je kunt daarbij de tekst op de voet volgen (wat de schets in het jongerendeel ook doet). Een andere optie is om vier 'portretten' te maken (van Izak, Rebekka, Ezau, Jakob). Je vertelt per persoon zien hoe hij of zij met de beloften omgaat. Vervolgens ga je hierover in gesprek met de jongeren. Op wie lijken zij het meest?

3. In beide gevallen is de startopdracht erg geschikt om mee te beginnen. Bij de inleiding met vier portretten kan het leuk zijn om de jongeren voor je aan een portret begint te vragen de resultaten van de startopdracht van die persoon te presenteren.
4. Geef aan het einde een heldere conclusie (liefst zelfs na de inleiding), waarin je de doelen van de avond nog een keer langs laat komen.

Alternatieve opdrachten

Startopdracht of slotopdracht

De jongeren maken een tijdbalk over hun eigen leven waarin ze aangeven op welke momenten en op welke manier Gods belofte in hun leven betekenis krijgen. Voor de meeste jongeren zal dit in ieder geval hun eigen doop zijn, maar er kunnen ook andere momenten zijn. Mogelijk zijn dit preken die indruk maakten of belangrijke momenten in hun voorgeslacht. Door deze opdracht maken jongeren voor zichzelf inzichtelijk op welke momenten God in hun leven sprak.

2. God weet je te vinden

Lezen	Genesis 27:46-28:5 en 10-22
Zingen	Psalm 3:2 en 3, 26:12, 63:1, 4 en 5, 65:1, 90:1, 8 en 9, 120:1 en 3 Blijf bij mij, Heer' (TZE 13), Neem mijn leven, laat het, Heer' (TZE 69), 'k Wil U, o God mijn dank betalen (TZE 110)

Doel van de avond

Na deze avond...

1. *weet* je hoe Jakob ondanks alles niet alleen op reis hoefde.
2. *beseft* je het wonder van Gods aanwezigheid in ons leven.
3. *kun* je verwoorden dat geloften een goede reactie op Gods aanwezigheid zijn.

Deze doelen zijn bedoeld om focus aan de avond te geven. We beseffen dat er uit het Bijbelgedeelte andere lijnen zijn te trekken. Het is echter belangrijk om de jongeren met een samenhangende boodschap in aanraking te brengen.

Extra informatie voor de leiding

Genesis 27:46 – 28:5

Het is moeilijk te zeggen met welke bedoelingen Rebekka naar Izak gaat. Vast staat dat Jakob wordt weggestuurd om een vrouw te zoeken bij zijn familie in Mesopotamië. Daarnaast is dit een goede manier om hem bij zijn wraaklustige broer uit de buurt te houden.

Izak roept Jakob en geeft hem een afscheidszegen. Het is een grote en belangrijke zegen. Izak geeft hem de zegen van Abraham, de stamvader, die uit Ur naar Kanaän gekomen was. In deze zegen geeft Izak zijn zoon nadrukkelijk de zegen van God mee. Het is de belofte dat God met hem zal zijn om Hem nakomelingen en het land Kanaän te geven.

Vers 46 – Het is mogelijk dat Rebekka's doel was om Izak niet te schokken met deze problemen in zijn gezin. Dit zou een reden kunnen zijn waarom ze deze het zoeken van een huwelijkspartner aanvoert, zodat Jakob toch kan vluchten. Een andere mogelijkheid is dat ze het vertrek van Jakob als een goede kans zag om een vrouw voor hem te vinden. De dochters van Heth waren heidense vrouwen waar Ezau mee getrouwd was (Gen. 26:35).

Vers 1 – Izak herhaalt de opdracht van Rebekka. Jakob moet geen heidense vrouw voor zich nemen.

Vers 3 – De zegen van God Almachtig wordt meegegeven (Hebr. El Shaddai). Deze naam vinden we ook in de belangrijke tekst Genesis 17:1. Deze naam duidt aan dat God alleen genoeg en machtig is.

Vers 4 – De zegen van Abraham vinden we onder meer in Genesis 12:7 en 13:5.

Vers 5 – Nadrukkelijk wordt benoemd dat Jakob naar Paddan-Aram trekt. Hij gaat de weg terug die zijn voorvader Abraham daarvoor had afgelegd. Ook hij gaat met de zegen van de Heere. Toch zijn de situaties van Abraham en Jakob wel heel erg verschillend. Abraham kwam door God geroepen, Jakob vertrekt als bedrieger met het risico om door zijn broer gedood te worden.

Genesis 28:6-9 (Geen onderdeel van deze Bijbelstudie)

Als Ezau ziet dat zijn vader Jakob heeft weggestuurd naar Mesopotamië en dat hij hem opnieuw heeft gezegend, neemt hij wraak. Hij neemt nog een heidense vrouw, naast de vrouwen die hij al had.

Vers 10-15

Als Jakob onderweg is, ontvangt hij een openbaring van God. God Zelf verschijnt aan hem om hem te bemoedigen op de weg die hij zal moeten gaan. In een visioen ziet hij een ladder of trap die tot in de hemel reikt. Bovenaan de ladder staat de HEERE, de Verbondsgod Zelf. De HEERE zelf spreekt tot Jakob om hem te bemoedigen en te vertroosten. Wat God zegt valt in drie delen uiteen: (1) Hij openbaart zichzelf (vers 13a), (2) Hij belooft Jakob het land en nageslacht (vers 14) en (3) Hij belooft Jakob niet te verlaten (vers 15).

(1) Vers 13a God openbaart Zichzelf als de God van Jakobs voorvaderen. Op deze manier laat de Heere zien dat de zegen van God inderdaad met Jakob is en niet met Ezau. Hij gebruikt daarbij de Verbondsnaam HEERE, waarmee Hij zich ook aan Abraham had geopenbaard.

(2) Vers 14 De twee beloften die Jakob krijgt, had ook Abraham gekregen. Over het land wordt bijvoorbeeld gesproken in Genesis 13:14 en 15 en over het nageslacht in Genesis 13:16, Genesis 15:5 en Genesis 18:1-15. Jakob mag vertrekken uit Kanaän met de wetenschap dat God Hem daar terug zal brengen en dat Hij de belofte aan Abraham zal vervullen. Ook het tweede deel van de belofte – dat in Hem alle geslachten der aarde gezegend zullen worden – was eerder aan Abraham gedaan (Genesis 12:3).

(3) Vers 15 In het laatste deel van de belofte zegt de HEERE expliciet dat Hij met Jakob zal zijn en dat Hij hem terug zal brengen naar het beloofde land. God bevestigt als het ware de belofte met deze woorden.

Vers 12 – De ladder met de op- en neergaande engelen is een symbool van het contact dat er is tussen de hemel en de aarde. In het Nieuwe Testament (Johannes 1:52) lezen we dat Christus de ware Jakobsladder is.

Vers 16-22

Verwonderd staat Jakob op. God heeft Zich aan Hem geopenbaard. De onherbergzame plaats, waar hij zijn hoofd op een rots moest leggen, bleek een plaats waar God aanwezig was. Zijn reactie bestaat uit vier zaken: (1) hij aanbidt God (vers 16-17), (2) hij richt een gedenkstee op en brengt een offer (vers 18), (3) hij geeft de stad een nieuwe naam (vers 19) en (4) hij belooft een gelofte (vers 20-22).

(1) Vers 16-17 In de woorden van Jakob klinkt diepe verwondering door. God Zelf is aan hem, de man die voor zijn broer op de vlucht moest, verschenen. Deze plaats, zo zegt hij, is een huis van God en een poort naar de hemel. Deze uitdrukkingen laten zien hoe nabij God voor Hem was.

(2) Vers 18 Hij richt de steen op als een teken voor Gods verschijning. Het gieten van zalf is een symbolische handeling om te laten zien dat deze steen een monument is. Op verschillende momenten in de Bijbelse geschiedenis worden zulke stenen opgericht, vooral om een belangrijke gebeurtenis te gedenken (bijvoorbeeld Genesis 31:45, Exodus 24:4, 1 Samuel 7:12).

(3) Vers 19 Jakob noemt de plaats Bethel. Dit betekent 'huis van God'.

(4) Vers 20-22 Jakob doet een gelofte aan de Heere. Op de beloofde zegen van God, belooft Jakob op zijn beurt om God te dienen. Daarnaast belooft hij God in Bethel te vereren en om tienden te geven. In Genesis 35:1-16 lezen we dat Jakob deze gelofte inlost.

Vers 17 – 'Hoe vreselijk is deze plaats'. Deze woorden laten zien dat Gods aanwezigheid ons ook terecht met ontzetting bevangt. Wij kunnen als zondige mensen niet bestaan voor de heilige God.

Vers 35 – De tienden waren een vorm van een offer.

Antwoorden

Startopdracht

Doel van deze opdracht is om samen na te denken over de manier waarop God in ons leven aanwezig is. In de schets/inleiding komt naar voren dat Jakob in een land was waar het verre van duidelijk was dat God er aanwezig was. Ook zijn eigen zonde gaf weinig aanleiding voor een ontmoeting met God. Door deze opdracht worden de jongeren daarover aan het denken gezet.

Opdracht 1

Eigen antwoord.

In een goed antwoord wordt duidelijk dat een belofte/zegen van God altijd uitkomt, terwijl wij hoogstens goede wensen mee kunnen geven.

Opdracht 2

In een goede bespreking van deze stelling wordt duidelijk dat de belofte van God inderdaad is dat Hij bij je wil zijn. Om dit persoonlijk waar te laten zijn, is echter wel persoonlijk geloof nodig. Het is belangrijk om naar de jongeren toe zowel het belang van geloof als van de kracht van de belofte te benadrukken.

Opdracht 3

Johannes 1:52 laat zien dat Jezus de echte verbinding van hemel en aarde is. In het verhaal van Jakob zie je dus een afschaduwing of type van Christus. Tegelijk is ook Jakobs ontmoeting met God alleen mogelijk door Christus.

Het verhaal van Jakob laat zien dat verlossing alleen van God komt. De Heere Jezus kwam net als bij Jakob alleen uit genade, niet omdat hij het zo waard was.

Eigen antwoord. Benadruk naar de jongeren het belang van Christus voor het persoonlijk leven.

Opdracht 4

Eerste en eigenlijke antwoord is door Zijn Woord en Geest. God spreekt ook door de natuur, de geschiedenis, door ingrijpende gebeurtenissen enzovoorts.

Eigen antwoord.

Opdracht 5

Voorbeelden van antwoorden zijn: drukte, digitale media, altijd bereikbaar zijn, sociale verplichtingen, wetenschappelijk wereldbeeld, afleiding enzovoorts.

Eigen antwoord.

Eerste deel is eigen antwoord. Het antwoord op het tweede deel van de vraag bevat in elk geval dat het onze plicht is om de middelen te gebruiken en om God te zoeken. We moeten daar tijd voor maken, ondanks wat ons hindert in de wereld en in onszelf. De Heere belooft daar Zijn zegen op.

Stellingen

Aan deze stelling zijn twee kanten. Enerzijds kunnen we vanuit onszelf niets doen, vanuit dat perspectief hebben geloften weinig zin. Aan de andere kant kunnen geloften vanuit Gods kracht in vervulling gaan. Daar is ook in de Bijbel voorbeeld van.

Vooral Hebreëen 11 benadrukt het belang dat geloof zaken al heeft in de belofte. Tegelijkertijd verwacht het geloof nog wel de vervulling.

Slotopdracht Doel van deze opdracht is om na te denken over geloften. Deze geloften waren Jakobs reactie op Gods openbaring. In deze opdracht betrekken we een stem uit de traditie bij deze geloften. In de tijd van de Puriteinen was het vrij gebruikelijk om geloften aan God af te leggen. Doel is jongeren

vertrouwd te maken met deze traditie. De gehele tekst is in het Engels eenvoudig te vinden op internet, in het Nederlands is hij helaas niet beschikbaar.

Om als invulling na de pauze te dienen, is het mogelijk om de bij b opgeschreven voornemens op een creatieve manier vorm te geven.

Brug naar inleiding

1. Let bij de inleiding vooral op de drie doelen. De avond is bedoeld om jongeren na te laten denken over de aanwezigheid van God. Stem daar ook de informatie op af. Belangrijk in dit gedeelte is ook om na te denken over de omstandigheden van Jakob. Hij was in heidens land en had weinig fraaie daden op zijn geweten, toch verscheen God aan Hem. Dit kan een mooie brug zijn naar de leefwereld van jongeren.
2. In de schets en in vraag 3 komt Johannes 1:52 naar voren. Probeer de jongeren zelf na te laten denken over het verband en de betekenis van dit vers. Dit helpt de jongeren om vaardigheden te ontwikkelen in Schrift-met-Schrift vergelijken. Het is ook mogelijk om dit jongeren zelf met tekstverwijzingen of met behulp van de Kanttekeningen op te laten zoeken.
3. In het Bijbelgedeelte is een duidelijke indeling zichtbaar, die ook bruikbaar is voor een inleiding. Vers 1-9 gaat over wat vooraf ging aan Bethel, 10-15 over Jakobs visioen en 16-22 over Jakobs reactie. Vergelijk ook de Informatie voor de leiding.
4. Probeer aan te sluiten bij de leefwereld van jongeren. Het openingscitaat in de schets laat zien hoe veel jongeren denken. Sluit hierbij aan en probeer de jongeren uit te dagen om expliciet te maken hoe ze zelf staan tegenover Gods aanwezigheid.

Alternatieve opdrachten

Startopdracht

Neem het openingscitaat als uitgangspunt. Laat de groep zich verdelen in een groep die zich in dit citaat herkent en een groep die dit niet herkent en vervolgens over deze opmerking in gesprek gaan. Waarom herkennen ze wel/niet wat hier staat? Is dat goed? Hoe zou het moeten zijn?

Slotopdracht

Download als voorbereiding op deze avond een aantal verhalen van vervolgd christenen. Dit kan bijvoorbeeld op de website van Open Doors of van de S.D.O.K. Lees in een groepje dit verhaal en schrijf een brief aan deze christen waarin je hem of haar bemoedigt.

3. Bemoedigend bezoek

Lezen Gen. 32:1-32
Zingen Psalm 56:1, 2 en 4, 67:1 en 2; 102:1,3 en 7, 106: 23 en 24
Abide with me (TZE 1), Als g' in nood gezeten (TZE 8),
Heer, ik hoor van rijke zegen (TZE 41), Rust mijn ziel, uw God is Koning (TZE 95)

Doel van de avond

Na deze avond...

1. *weet* je hoe Jakob met God in het reine kwam over Zijn bedrog.
2. *beseft* je hoe afhankelijk wij van Gods aanwezigheid zijn.
3. *kun* je verwoorden of je zelf God nodig hebt in je dagelijks leven.

Deze doelen zijn bedoeld om focus aan de avond te geven. We beseffen dat er uit het Bijbelgedeelte andere lijnen zijn te trekken. Het is echter belangrijk om de jongeren met een samenhangende boodschap in aanraking te brengen.

Extra informatie voor de leiding

[In het Bijbelstudieboekje is een kaart afgedrukt: Seïr, Mahanaïm, Pniël, Jabbok]

Vers 1-2

Na de ontmoeting met Laban, die Jakob ontvlucht was, trekt hij naar het beloofde Land. Jakob is zeer rijk geworden. Met grote kuddes en met vrouwen en kinderen trekt hij naar Kanaän. Hij weet dat hij op weg is naar het land waar zijn broer Ezau leeft. Als hij bijna in Kanaän is, krijgt Jakob een bijzonder visioen. Hij ontmoet de engelen van Gods. Ze vormen een legerkamp, wat het legerkamp van Jakob beschermt. Op deze manier bemoedigt God Jakob voordat hij de gevaarlijke ontmoeting met zijn broer aangaat.

Vers 2 De naam Mahanaïm betekent 'dubbellegerkamp' of 'dubbelleger'. Het is niet helemaal duidelijk of Jakob hier zijn eigen legerkamp mee bedoelt en het legerkamp van de engelen of dat de engelen in twee legerkampen rondom hem lagen. Dat laatste is de mening van Calvijn.

Vers 3-6

Als Jakob in Kanaän aankomt, zendt hij eerst boden naar zijn broer Ezau. Ezau is ondertussen verhuisd naar Edom of Seïr, een gebied onder Israël. Jakob zendt boden die op nederige wijze Jakobs komst aan moeten kondigen. Hun doel is dat Jakob genade vindt in Ezau's ogen. Alleen dan zal Ezau zijn woede over het bedrog van Jakob laten varen. Maar de boden komen met een weinig bemoedigende boodschap terug. Ezau komt eraan met een leger van 400 mannen.

Vers 3 Seïr of Edom was het woongebied van Ezau en later van zijn nakomelingen. Het was een ruw en onherbergzaam gebied. Landbouw was niet echt mogelijk. Dit was geheel zoals Izaak in zijn zegen (Genesis 28:29-30) had beloofd.

Vers 4 Jakob laat duidelijk zijn nederigheid merken. Hij noemt Ezau 'mijn heer' en zichzelf 'uw knecht'.

Vers 5 De beschrijving van Jakobs huidige welvaart is waarschijnlijk bedoeld om Ezau tot genade te bewegen. De grote karavaan waarmee Jakob onderweg was, kon zich niet snel verplaatsen, laat staan op de vlucht slaan. Voor Jakobs grote rijkdom, zie Genesis 30:43.

Vers 6 Het leger van Ezau is de vervulling van de zegen uit Genesis 28:30. Het is veelzeggend dat we geen reactie van Ezau lezen op Jakobs bericht. Dit maakt de angst van Jakob verklaarbaar. Het is volkomen onduidelijk wat Ezau van plan is.

Vers 7-23

In dit – behoorlijk lange gedeelte – worden Jakobs voorzorgsmaatregelen beschreven. Het laat zien hoe serieus Jakob de dreiging van zijn broer neemt. Zijn eerste reactie is de angst (vers 7) voor het leger van zijn broer. Zijn voorbereidingen vallen in drie delen uiteen. (1) Hij evacueert zijn bezittingen en gezin (vers 7-8 en 22-23), (2) hij gaat in gebed tot God (vers 9-12) en (3) hij stuurt een geschenk om Ezau te verzoenen (vers 13-21).

(1) Vers 7-8 en 22-23 Jakob doet zijn uiterste best om zijn gezin en bezittingen in veiligheid te brengen. Het is belangrijk om te bedenken dat deze zaken een gemakkelijke prooi waren voor een leger als dat van Ezau. Jakob had op dit moment nog jonge kinderen. Ook de dieren waren niet snel te verplaatsen (Vergelijk Genesis 33:14). Jakob doet er alles aan om in elk geval een deel van zijn bezittingen en gezin te redden.

(2) Vers 9-12 Jakob gaat in gebed. Het gebed begint in vers 9 met een verwijzing naar Gods verschijning in Bethel (Genesis 28:13) en naar Gods opdracht om naar Kanaän terug te keren (Genesis 31:13). Jakob benoemt dat het Gods wil was dat hij terugkeerde naar Kanaän. Dan kan de reis toch niet zo aflopen? Daarnaast heeft Jakob Gods rijke zegen ervaren, zo beschrijft hij in vers 10. Deze zegen is een bewijs van Gods welwillendheid jegens hem. In vers 11 lezen we zijn eigenlijke gebed om bescherming door God. Hij pleit op Gods beloften in vers 12 (vgl. Gen. 28:13).

(3) Vers 13-21 Jakob zendt een geschenk aan Ezau. Het gaat om een zeer groot geschenk van in totaal 550 dieren. Met korte tussenpozen moeten deze dieren door de herders aan Ezau worden aangeboden. Deze tussenpozen zijn waarschijnlijk bedoeld om duidelijk uit te laten komen hoe groot het geschenk is dat Jakob geeft. Het doel van dit geschenk wordt beschreven in vers 20. Jakob hoopt door middel van dit geschenk Ezau te verzoenen, zodat hij Jakob genadig is. Het is goed mogelijk dat het geschenk een soort compensatie is voor het verlies dat Ezau door Jakobs diefstal van de eerstgeboortezegen en van het eerstgeboorterecht had geleden.

Vers 10 Jakob noemt zijn staf als teken van het zeer geringe bezit dat hij had toen hij naar Paddan-Aram reisde. Behalve een staf had hij niets.

Vers 12 In dit vers zien we dat Jakob pleit op de belofte die God hem bij Bethel had gegeven.

Vers 18 Ook in dit vers is de nederige houding van Jakob weer zichtbaar in de woorden 'heer' en 'knecht'.

Vers 20 Het woord 'verzoenen' laat een soort schuldbekentenis van Jakob zien. Blijkbaar zijn er zonden die weggewassen of zaken die bedekt moeten worden tussen Ezau en hem.

Vers 22 Met een 'veer' wordt een doorwaadbare plaats bedoeld. De Jabbok was een zijrivier van de Jordaan. Door deze rivier over te steken trekt hij zijn broer Ezau tegemoet.

Vers 24-32

Jakob blijft alleen achter. Wat hij gedaan heeft, weten we niet. Ging hij in gebed? Was hij bang? Het is wel duidelijk dat Jakob beseft dat hij op een knooppunt in zijn leven staat. Deze ontmoeting met Ezau zal van doorslaggevend belang zijn voor zijn toekomst. Dan ontmoet hij een Man, die met hem in gevecht gaat. Het is een gevecht dat de hele nacht duurt. Als de dag bijna komt, blijkt Jakob aan de winnende hand te zijn. Maar dan krijgt het gevecht een heel andere wending. Met een aanraking verwringt de Vreemdeling een spier van Jakob. Het laat iets van Zijn macht zien.

De Vreemdeling verzoekt Jakob om Hem te laten gaan. Blijkbaar wil Hij niet herkend worden in het opgaande licht van de zon. Maar Jakob laat deze Man niet eerder gaan, dan dat Hij hem zegent. Jakob krijgt een andere naam van de Man, een naam die verbonden is aan zijn strijd tegen God. De Man zegt het zelf nu ook duidelijk tegen Jakob, de strijd was met God. De Man Zelf zegt Zijn Naam echter niet, maar zegent Jakob wel.

Jakob geeft de plaats een nieuwe naam 'Pniël'. Deze naam is een verwijzing naar de persoonlijke ontmoeting met God. Ook Jakob steekt de Jabbok dan over. Als gevolg van Gods aanraking hinkt hij als hij zijn broer tegemoet gaat.

Vers 24 De identiteit van deze Man is hier nog onduidelijk. Vers 28 laat zien dat het hier over God gaat. Het woord wat voor 'worstelen' wordt gebruikt, klinkt hetzelfde als Jabbok.

Vers 26 Let hier op de overeenkomst met de geschiedenis van het bedrog van Izak. Ook hier is Jakob zeer gedreven om de zegen van God te ontvangen. Zijn opstelling is alleen wel heel anders. Niet door bedrog, maar door bij God aan te houden, probeert hij de zegen te verkrijgen.

Vers 27 De naam 'Jakob' was door de zonde geassocieerd geraakt met het bedrog van Izak. De naam 'Jakob' is een symbool geworden van Jakobs oude mens, die zelf de touwtjes in handen houdt.

Vers 28 Jakob krijgt een nieuwe naam. De naam 'Israël' betekent 'Strijder van God'. Deze naam laat iets zien van de verandering in Jakobs leven die plaatsvindt. Vooral de profeet Hosea (Hos. 12:1-6) laat dit duidelijk zien. Jakob had zijn hele leven gestreden om de zegen, al van de buik van zijn moeder af aan. Maar in deze strijd is ook onderwerping en afhankelijkheid van God zichtbaar.

Vers 29 Het antwoord wat Jakob krijgt, lijkt een afwijzing. Maar het zal voor Jakob voldoende duidelijk zijn geweest dat God tot Hem sprak. Alleen Gods Naam is voor sterfelijke mensen niet kenbaar (vgl. Richteren 8:18). Met dit antwoord is voldoende duidelijk dat Jakob God heeft ontmoet.

Vers 30 'Pniël' betekent 'aangezicht van God'.

Vers 31 Jakob zelf krijgt een teken mee van deze strijd, dat hem zijn hele leven bij zal blijven.

Vers 32 Ook het volk dat naar Israël genoemd wordt, krijgt met dit teken te maken. Bij elk dier dat wordt geslacht, worden ze herinnerd aan de strijd van hun stamvader met God. Hij bleek hun voorvader te sterk te zijn.

Antwoorden

Startopdracht

Laat de jongeren het schema individueel invullen. Vervolgens kunnen ze in tweetallen, in groepjes of met de hele groep in gesprek gaan over hun eigen antwoord. Probeer in ieder geval een antwoord op de laatste richtvraag te krijgen. Om te kunnen volhouden is het nodig om voortdurend bij Christus te zijn en om in een goede verhouding met Hem te leven. Het is belangrijk om de antwoorden van de jongeren te waarderen en ze te erkennen voor de mening die ze hebben. Jongeren hebben een heel eigen afweging voor de keuzes die ze maken.

Opdracht 1

- a. Eigen antwoord. Het is belangrijk om als leidinggevende te scheiden tussen menselijke problemen en de verhouding met God. Jongeren kunnen beide terreinen aandragen.
- b. Door het Woord en door de Heilige Geest.

Opdracht 2

- a. De beloften die de Heere heeft gegeven, komen nu weer terug in Jakobs gebed. Ook de Naam waarmee God Zich openbaarde, komt terug.
- b. Pleiten op Gods beloften is het teruggrijpen op de beloften die God in je leven heeft gedaan. Door het geloof mag je God wijzen op wat Hij belooft heeft, bijvoorbeeld in de doop.
- c. Eigen antwoord. Belangrijk is om na te denken over de manier waarop de beloften in het gebed functioneren. Mag je erop pleiten? Waarom? Het is belangrijk de jongeren te wijzen op de doop als grond voor het pleiten op de beloften.
- d. Eigen antwoord. Een mogelijke les is dat je God mag wijzen op wat Hij tegen je heeft gezegd. Een ander antwoord is dat je mag terugverwijzen naar Zijn handelen in het voorgeslacht.

Stelling

Aan de ene kant is het mogelijk om zulke maatregelen te nemen zonder geloof. Dan vertrouw je helemaal op je eigen trucs en plannen. Tegelijk sluit geloof onze eigen verantwoordelijkheid niet uit. Je mag en moet daarom verstandig omgaan met situaties waarin je terecht komt.

Opdracht 3

- a. In de strijd met God werd Jakobs leven zichtbaar. Hij leerde zo inzien hoe hij zich tegenover God gedroeg. Daarnaast werd hij zo ook door God verslagen en gezegend.
- b. Zo zag Jakob dat hij Gods zegen inderdaad kreeg.

Opdracht 4

Deze vragen zijn behoorlijk persoonlijk. Het kan helpen om deze vragen alleen in tweetallen en niet plenair te bespreken. Een andere optie is om de jongeren individueel hun eigen antwoord op te laten schrijven.

- a. Eigen antwoord
- b. Eigen antwoord
- c. Eigen antwoord

Opdracht 5

- a. De Man wordt hier een Engel genoemd; Jakob smeekte en weende terwijl hij streed; er is een verband met Bethel en met het vasthouden van Ezaus hiel met de geboorte.
- b. Jakob smeekte en weende bij deze strijd.
- c. Het is belangrijk dat we leren smeken en wenen voor Gods aangezicht.

Brug naar inleiding

1. Houd bij het maken van de inleiding de doelen van deze avond in het oog. In deze geschiedenis staat centraal hoe Jakob opnieuw met God in het reine komt. Houdt de jongeren vol hoe belangrijk het is om voor het eerst of opnieuw de Heere te ontmoeten. Alleen dan kunnen we de wereld om ons heen aan.
2. Leg constant de brug naar de leefwereld van de jongeren. Wat is nodig om het verhaal van Jakob ook in hun leven werkelijkheid te laten worden? Het kan alleen door geloof en bekering. Wijs daarop.
3. Het verhaal van Jakob bij Pniël is erg belangrijk in het verhaal van Jakob. Dat zien we onder andere in de verwijzing in Hosea 12:5. Benadruk richting de jongeren dat deze geschiedenis laat zien wie Jakob echt is en hoe God Hem veranderde.

Alternatieve opdracht

Startopdracht

De startopdracht kan ook worden uitgevoerd in een hoekendiscussie. Lees om de beurt de verschillende situaties voor. De jongeren die dit wel voor hun geloof overhebben, gaan aan de ene kant van de zaal staan. De jongeren die het er niet voor over hebben aan de andere kant. Vraag eventueel een jongere om dit toe te lichten

4. Gezinsproblemen

Lezen	Gen. 37:1-4 en 31-36 en 42:29-38
Zingen	Psalm 11: 1 en 3, 27:1 en 6, 43:1 en 2, 61: 1,2 en 3, 146:2 en 3 Ik bouw op U (ZB 89), Blijf bij mij Heer' (TZ 13), Hij die rustig en stil (ZB 80) Vaste Rots van mijn behoud (TZE 101)

Doel van de avond

Na deze avond...

1. *weet* je op welke manier Jakob door allerlei tegenslag in zijn gezin beproefd wordt.
2. *beseef* je dat zonden op allerlei manieren terug komen in ons leven.
3. *kun* je reflecteren op de gevolgen van zonde in je eigen leven.

Deze doelen zijn bedoeld om focus aan de avond te geven. We beseffen dat er uit het Bijbelgedeelte andere lijnen zijn te trekken. Het is echter belangrijk om de jongeren met een samenhangende boodschap in aanraking te brengen.

Extra informatie voor de leiding

Genesis 37:1-4

In hoofdstuk 37 begint een nieuw deel van het boek Genesis. In dit deel staat het leven van Jozef centraal. Toch vinden we door dit verhaal heen allerlei verwijzingen naar Jakob. Jozef is duidelijk de lieveling van Jakob. Hij was dan ook een zoon van Rachel, Jakobs meest geliefde vrouw (Genesis 30:22-24). Jakob laat zijn voorkeur voor Jozef duidelijk blijken door hem geschenken te geven. In dit gedeelte lezen we over een veelvorige rok, een overdadig gekleurd gewaad. In deze tijd is zo'n gewaad een buitengewoon kostbaar geschenk. Daarnaast lezen we dat Jozef aan zijn vader de slechte verhalen over zijn broers vertelt.

Vers 1 'Het land der vreemdelingschappen zijns vaders' betekent het land waar ook zijn vader vreemdeling was.

Vers 3 'Een zoon van zijn ouderdom' betekent een zoon die was geboren toen Jakob al een oude man was.

Vers 4 Juist dat Jakob Jozef voortrekt zet kwaad bloed bij zijn broers.

Genesis 37:31-36

Het verhaal wat voortkomt op de goede verhouding tussen Jakob en Jozef is bekend. Als Jozef hen in het veld opzoekt, werpen ze hem in een put, met het doel dat Jozef omkomt. Ze nemen de kans echter waar, die geboden wordt door Midianietische kooplieden. Jozef wordt verkocht om in Egypte als slaaf te worden verkocht. Om verwijten van Jakob te voorkomen, zetten ze een ongeluk in scene. Ze tonen Jakob de bebloede mantel van Jozef. Zo proberen ze de indruk te wekken dat Jozef door een wild dier zou zijn opgegeten. Jozef trekt zelf de conclusie: een wild dier heeft hem opgegeten. Diep verdriet maakt zich van Jakob meester.

Vers 31 Het is waarschijnlijk dat Jozef de veelvorige rok aanhad. In elk geval was het een kledingstuk dat duidelijk was te herkennen als eigendom van Jozef.

Vers 32 Waarschijnlijk zonden de broers boodschappers met de rok. De vraag die zij stellen is suggestief, Jakob moet zelf de conclusie trekken wat er met Jozef gebeurd is.

Vers 34 Het verscheuren van kleren en het aantrekken van een zak zijn tekenen van rouw.

Vers 35 De broers houden de schijn hoog, ook zij melden zich bij hun vader om hem te troosten. De lezer weet echter dat hun medeleven weinig oprecht is.

'Ik zal rouw bedrijvende tot mijn zoon in het graf nederdalen' Jakob ziet de dood als de enige manier om weer bij zijn zoon te komen.

Genesis 42:29-34

De broers zijn echter nog niet van Jozef af. Zonder dat ze het weten, worden ze steeds afhankelijker van hun broer, die ze dachten voorgoed kwijt te zijn. De honger drijft ze naar Egypte, waar Jozef onderkoning is geworden. Maar waar de broers niet door hebben met wie ze te doen hebben, ziet Jozef het direct. Hij besluit zijn broers op de proef te stellen. Zijn broer Benjamin - de andere zoon van Rachel – speelt hierin een centrale rol. De broers vertellen in enkele zinnen aan Jakob wat er gebeurd is en waarom ze hun broer mee moeten nemen.

Vers 30 Jozef heeft de broers op een harde wijze behandeld en ze aangezien voor spionnen.

Vers 32 De broers vertellen eerlijk dat ze zelf aanleiding gaven voor de vraag van Jozef om hun jongste broer mee te nemen.

Vers 33-34 Jozef presenteert Benjamin als een test van de vroomheid van de broers. Als ze echt vroom zijn, spreken ze de waarheid. Door Benjamin mee te nemen, bewijzen ze de waarheid van hun woorden.

Genesis 42:35-38

De broers schrikken enorm. Het geld dat ze voor het koren hadden betaald, vinden ze in hun zakken. Dit is geen goed teken; als het koren niet betaald is, kunnen ze als dieven worden beschouwd! Nu reageert Jakob op het vertelde; alles is tegen hem! Eerst Jozef kwijt, nu Simeon en straks ook Benjamin nog. Een diepe neerslachtigheid maakt zich van Jakob meester. Rubens voorstel om zich garant te stellen kan niet baten. Jakob ziet geen andere mogelijkheid dan dat Benjamin om zal komen in Egypte.

Vers 35 Ook in vers 27-28 had een van de broers dit al ontdekt. Maar nu blijkt dat al de broers hun geld terug vinden in hun zak.

Vers 37 Het voorstel van Ruben is verre van tactvol. De vergelding die hij aanbiedt voor Benjamin, zou nog meer verdriet veroorzaken. Jakob zou zo ook nog twee kleinzonen verliezen!

Antwoorden

Startopdracht

Doel van deze opdracht is om met jongeren na te denken over afhankelijkheid. Dit thema komt aan het einde van de schets weer terug. Het is mogelijk om met de jongeren vast door te denken over afhankelijkheid. Waar zijn wij afhankelijk van? Zijn het dingen of mensen die ons in de steek kunnen laten of hebben we een vast Fundament?

Opdracht 1

- Voorbeelden van goede antwoorden zijn het voortrekken of juist het uitsluiten van mensen, het benadelen van mensen, het mopperen op anderen enzovoorts.
- Vanuit Bijbels oogpunt is dit niet goed. Te denken valt aan het Bijbelse gegeven dat alle mensen schepselen en zondaars zijn en dat een ieder de genade van God nodig heeft.
- In het verhaal van Jakob zien we de gevolgen van het voortrekken. Er ontstaat haat en nijd tussen de broers, die uiteindelijk uitloopt op het verkopen van Jozef. Ook in ons leven kunnen verhoudingen verstoord raken door oneerlijke behandeling van mensen.

Opdracht 2

- De kern van antwoord 27 is dat alle omstandigheden in ons leven door God voorzien zijn en dat dus niets buiten Zijn wil om gebeurt. De kern van antwoord 28 is dat we in alle omstandigheden hoge verwachtingen van God mogen hebben. Niets gebeurt buiten hem om en dat zorgt dat we vol vertrouwen mogen leven.
- Jakob reageert niet goed. Hij is meer gericht op de uiterlijke omstandigheden, dan op God. Dat betekent niet dat verdriet en rouw niet mogen, maar het is wel belangrijk om ons leven in het kader van Gods wil te blijven zien.

- c. Eigen antwoord. Belangrijk is dat lijden niet buiten Gods wil omgaat. Daarom mogen we ook vertrouwen op Hem hebben.

Opdracht 3

Mogelijke kenmerken zijn: blijmoedigheid, vertrouwen, geloof, hoop, verwachting, volharding enzovoorts.

Opdracht 4

- a. 4a. Dit is geen Bijbelse gedachte. Lijden kan met tal van andere redenen te maken hebben.
- b. In dit gedeelte brengt de Heere Jezus naar voren dat lijden hier geen straf op de zonde is, maar als doel heeft om God te verheerlijken.
- c. In Jakobs leven komen fouten uit het verleden terug. Het voortrekken van Jozef heeft tot gevolg dat zijn broers hem haten. De kinderen van de vier vrouwen leven ook allerminst in vrede met elkaar. Dit is ook een manier waarop de Heere de zonde kan straffen, namelijk door de gevolgen van onze eigen daden op ons te laten komen.

Stellingen

- a. Onjuist. Rouw en verdriet zijn menselijke emoties die er zeker mogen zijn. Ook in de Bijbel vinden we volop voorbeelden van rouw enzovoorts. Aan de andere kant moeten we daarbij de Heere en Zijn leiding niet uit het oog verliezen.
- b. Juist. God heeft altijd een doel met lijden. Wij kunnen dat niet altijd zien, maar het is wel belangrijk wat de Heere ermee voor heeft.

Opdracht 5

- a. Eigen antwoord
- b. Het algemene antwoord is dat de Heere Jezus Christus het Fundament van ons levenshuis moet worden. De toespitsing hiervan zal per jongere verschillend zijn. Jongeren kunnen hierin verschillende barrières en belemmeringen ervaren.

Slotopdracht

De opdracht is bedoeld om na te denken over afhankelijkheid. Tegelijkertijd draagt deze opdracht bij aan de teamgeest op de vereniging. Het spel kan eventueel uitgebreid worden door twee teams tegelijk mensen door het parcours te laten loodsen. Kijk voor tips op <http://www.101werkvormen.nl/alle-werkvormen/minelfield/> en op <http://www.101werkvormen.nl/alle-werkvormen/mijnenveld-live/>

Verwoord aan het einde van het spel de boodschap: zoals de jongeren nu afhankelijk waren van elkaar, moeten we in het dagelijks leven afhankelijk zijn van God. Wij zien niet waar we heen gaan, de Heere weet dat wel. Daarom zijn de aanwijzingen in Zijn Woord van groot belang.

Brug naar inleiding

1. Richt je op de drie doelen van deze avond enerzijds en op het Bijbelgedeelte anderzijds. Probeer daarbij vooral de doelen helder naar voren te laten komen. Vragen die hierbij horen zijn: waarom geeft God lijden en tegenspoed? Hoe is de verhouding tussen lijden en straf? Welke houding past ons bij het omgaan met lijden?
2. Probeer de jongeren zelf te laten zoeken naar de inbreng van bijvoorbeeld H.C. vraag en antwoord 27 en 28. Het is een belangrijke vaardigheid voor jongeren om de weg te weten in de belijdenisgeschriften. Een mogelijkheid is om bij de vragenbeantwoording hier aandacht aan te geven. Een andere mogelijkheid is om een interactief moment in de inleiding in te bouwen om hier samen over na te denken.
3. Geef de jongeren ruimte om ervaringen over lijden en over lijden in gezinssituaties te delen. Het onderwerp maakt ongetwijfeld bij veel jongeren iets los. Probeer hier de regie over te houden en leiding aan te geven. Een mogelijkheid is om jongeren in groepjes na te laten denken over de vraag in hoeverre ze het lijden in het verhaal van Jakob herkennen.

4. Bij het zoeken naar een Bijbelse houding om lijden tegemoet te treden, is het belangrijk om de Bijbel en de belijdenis te laten spreken. Het verhaal van Jakob is daarin een negatieve stem, van iemand die zich helemaal laat overweldigen door het lijden. Probeer ook andere voorbeelden te vinden, bijvoorbeeld van David of van Job.

Alternatieve opdracht

Startopdracht

Laat de jongeren voor zichzelf opschrijven welke personen of dingen ze echt niet zouden kunnen missen. Praat hier vervolgens over door. Staan deze zaken het dienen van de Heere in de weg? Of niet? Wanneer gaan ze dat wel doen?

5. Een zwerver vindt rust

Lezen Gen. 46:28-47:12
Zingen Psalm 25:2 en 4, 39:3 en 4, 67:1,2 en 3, 105:4 en 5
Heer, wees mijn Gids (TZE 44), Ik reis naar de hemel (TZE 54),
Op bergen en in dalen (TZE 79), 'k Ben reizend naar die stad (ZB 13),
Wat de toekomst brengen moge (ZB 176)

Doel van de avond

Na deze avond...

1. *weet* je hoe Jakob zijn eigen leven karakteriseert als vreemdelingschap.
2. *beseef* je dat elke christen een vreemdeling is op aarde.
3. *kun* je in jouw leven laten zien wat vreemdelingschap inhoudt.

Deze doelen zijn bedoeld om focus aan de avond te geven. We beseffen dat er uit het Bijbelgedeelte andere lijnen zijn te trekken. Het is echter belangrijk om de jongeren met een samenhangende boodschap in aanraking te brengen.

Extra informatie voor de leiding

Genesis 46:28-30

Jozef heeft zich bekendgemaakt. De broers weten dat de onderkoning geen vreemde, maar hun broer is. Jozef zendt zijn broers terug om Jakob op te halen en om hem naar Egypte te brengen. Daar zal hij in rust en in de nabijheid van Jozef zijn oude dag kunnen meemaken. Het is een vreugdevolle ontmoeting als Jakob en Jozef elkaar na zoveel jaar weerzien. Jakob vindt rust, nu zijn zoon Jozef nog blijkt te leven.

Vers 28 Dit vers laat zien dat Jakob niet over een nacht ijs gaat. Hij stuurt Juda vooruit om plaats te zoeken. Dit is niet heel vreemd als we bedenken dat Jakob grote kuddes had en dat Egypte relatief dicht bewoond was. Kortom, het was verstandig om iemand vooruit te sturen om vast ruimte te zoeken voor de kudden.

Vers 30 De bereidheid om te sterven heeft hier wel een heel andere kleur dan in Genesis 38:35. Hier is het een teken dat Jakob rust vindt en niets meer op aarde mee hoeft te maken voordat hij sterft.

Genesis 46:31-34

Jozef draagt zijn broers op om aan de farao duidelijk te maken dat zij herders zijn. Dit maakt namelijk dat het gebied Gosen in aanmerking komt als woonplaats voor de zonen van Jakob. Dit gebied was om meer dan alleen deze reden voor hen aantrekkelijk. Het land Gosen gaf ook de mogelijkheid om zich afzijdig te houden van het leven in Egypte en had goede toegangswegen naar het land Kanaän. Het is duidelijk dat er overwegingen achter deze keuze liggen, die benadrukken dat Egypte niet het eindstation is voor de nakomelingen van Jakob.

Vers 33 'Hantering' betekent beroep

Vers 34 Hier wordt nog een aanvullende reden gegeven. De Egyptenaren verafschuwen schapen. Dit lijkt overeen te komen met archeologische vondsten, waarin vele malen vaker afbeeldingen van runderen worden gevonden dan van schapen.

Genesis 47:1-6

Het bezoek aan de farao verloopt zoals Jozef had voorspeld. Jozef dient zijn familie aan (46:31, 47:1), de farao vraagt naar hun beroep (46:33, 47:3) en de broers antwoorden dat zij schaapherders zijn (46:34, 47:3b). De broers geven een uitgebreidere toelichting waarin ze extra benadrukken dat weideplaatsen

voor het vee dringend gewenst zijn. De farao wijst vervolgens het land Gosen aan de zonen van Jakob toe en geeft Jozef toestemming om de mannen ook over het vee van de farao te stellen.

Vers 6 'Egypteland dat is voor uw aangezicht' betekent zoveel als dat Jozef mag beschikken over het land en zelf mag bepalen waar zijn broers mogen wonen.

Het land Gosen wordt het beste van het land genoemd. Het was een vruchtbaar stuk van Egypte waar volop ruimte was om schapen te laten grazen. Tegelijkertijd was het wel ver van de bewoonde wereld verwijderd.

Genesis 47:7-10

Jozef stelt ook zijn vader voor aan de farao. Het is een indrukwekkend moment. Jakob begint met het zegenen van de farao. Deze zegen gaat verder dan enkel een beleefdheidsgebaar. Hier gaat ook de belofte in vervulling, die God aan Jakob gedaan had bij Bethel (Gen. 28:14). Deze zegen was weer een uitbreiding van de zegen aan Abraham (Gen. 12:3). Die belofte maakt dit moment heel betekenisvol.

Zo mogelijk nog indrukwekkender is het gesprek dat volgt. De farao vraagt Jakob naar zijn leeftijd, waarop Jakob antwoordt dat hij al 130 jaar een vreemdeling is. Zijn leven was kort en vol ellende, voegt Jakob toe, en de lengte ervan was veel korter dan de lengte van het leven van zijn voorvaderen. Jakob laat de farao zien dat het niet zozeer om aantallen van jaren gaat, maar ook om de inhoud van de levensjaren. Het zijn jaren van vreemdelingschap en van lijden. Mogelijk noemt Jakob deze zaken om zijn oude uiterlijk te verklaren.

Als Jakob weggaat, zegent hij farao opnieuw. Hiermee vervult hij opnieuw de belofte van God aan Abraham. Inderdaad, de nakomelingen van Abraham zijn een zegen voor de mensen om hen heen.

Vers 8 Dit vers laat zien dat Jakob op een vriendelijke manier werd ontvangen. We lezen een gesprek als tussen twee bekenden, die elkaar goed gezind zijn.

Vers 9 Dit vers is de belangrijkste aanwijzing voor de schrijver van de brief van de Hebreëen, voor wat hij schrijft in Hebr. 11:9 en 13 over het vreemdelingschap van de aartsvaders.

Genesis 47:11-12

In deze verzen lezen we hoe Jozef de zorg voor zijn familie op zich neemt. In overeenstemming met het gebod van farao wijst Jozef Gosen aan als woongebied voor zijn familie. Daarnaast blijft hij zorg dragen voor zijn gehele familie. Dit was nodig, omdat de honger nog steeds niet voorbij was.

Vers 11 Rameses was de vestingstad, die de Joden later moesten bouwen. Deze stad lag zichtbaar in het gebied Gosen.

Antwoorden

Startopdracht

Doel van de opdracht is jongeren aan het denken te zetten over het karakter van vreemdelingschap. Het begrip is heel alledaags en verwijst naar de situatie dat je niet thuis bent, maar ergens elders. Probeer met de jongeren te zoeken naar punten van vergelijking tussen vreemdeling zijn op de wereld en als christen.

Opdracht 1

- Voor Jakob was het waarschijnlijk ingrijpend om weer uit het beloofde land weg te moeten. Opnieuw werd de vervulling uitgesteld. Nu staat hij voor de Farao, iemand met een gigantische macht en invloed. Als verachte nomade moet dit een vreemde gewaarwording zijn geweest.
- We krijgen de indruk dat de Farao Jakob heel respectvol behandelt. Waarschijnlijk heeft de ouderdom en de ervaren uitstraling van Jakob indruk gemaakt op de Farao. Daarnaast zal hij ontzag hebben gehad doordat Jakob hem zegende. Dit was een teken dat Jakob in contact met de Heere stond.

Stellingen

- Eens. Als vreemdeling ben je zeker anders dan de wereld. Dit betekent echter niet dat je op een vreemde, wereldvreemde manier moet gedragen.

- b. Oneens. De Bijbel laat zien dat we wel degelijk van de wereld mogen genieten, omdat God de wereld daarom aan ons geeft. We mogen de goede dingen ontvangen als genade uit Zijn hand.
- c. Het antwoord heeft twee kanten. Eens. De Heere geeft het aan ons als bruikleen, dat betekent dat het van Hem blijft en na ons sterven naar Hem terug zal gaan. Tegelijk mogen wij het wel gebruiken om in onze eigen behoeften te voorzien en om het aan anderen uit te delen. Met andere woorden: we zijn rentmeesters.

Opdracht 2

Bij elke optie zijn verschillende antwoorden nodig. Zoek samen met de jongeren naar manieren waarop ze kunnen 'bezitten als niet bezittende'. Het is belangrijk om niet in het uiterste te vervallen dat alles fout en slecht is, maar om aan de andere kant wel vreemdeling en op doorreis te blijven.

Opdracht 3

- a. De kern van de tekst is dat de aartsvaders in verwachting van de belofte geleefd hebben. Ze kregen die belofte echter niet en dat was een bewijs dat ze uitzagen naar de hemel, het betere beloofde land.
- b. De tekst beschrijft hoe de aartsvaders vreemdeling waren.
- c. De reden voor vreemdelingschap is dat ze naar het betere, hemelse vaderland verlangden.
- d. Eigen antwoord. Denk hierbij met de jongeren na over de vraag of ze zelf de nieuwe hemel en de nieuwe aarde verwachten. Probeer open te staan voor jongeren die hier al iets van mogen weten en die daar nog buiten staan

Opdracht 4

- a. De zonden die moeiten veroorzaakten en de belofte die op vervulling liet wachten.
- b. Veel jongeren zullen het eerste aspect wel herkennen. Het is opvallend hoeveel jongeren heel goed weten op welke manier zonden in hun leven gevolgen hebben voor hun leven. Het tweede aspect is moeilijker. Veel jongeren zullen daar gemengde gevoelens bij hebben. Sta ook open voor de jongeren die zoeken naar de vervulling van Gods beloften in hun leven, maar die hier moeite mee hebben.

Opdracht 5

- a. Doordat je niet meer bezig hoeft te zijn met je eigen belangen en met je eigen eer.
- b. Eigen antwoord. Geef de jongeren ook de gelegenheid om te delen om welke andere reden dan hun geloofs(on)zekerheid ze dit moeilijk vinden. Ook zorgen of psychische klachten kunnen dit bemoeilijken.
- c. Geloof en bekering is het algemene antwoord. Van persoon tot persoon kunnen andere dingen nodig zijn. Jongeren kunnen bijvoorbeeld aangeven dat ze vooral zitten met een gebrek aan zondekennis of iets dergelijks. Probeer dan in alle eenvoudigheid de jongeren te wijzen op Christus als enige plaats van redding en verlossing.

Slotopdracht

Doel van de opdracht is om de jongeren concrete handvatten te geven om een zegen voor anderen te zijn.

Brug naar inleiding

1. Het belangrijkste doel van dit hoofdstuk is om met de jongeren na te denken over vreemdelingschap. Voor veel jongeren is dit een lastig thema. Ze leven midden in de wereld en voelen zich vaak niet herkend door de beelden die ouderen daarvan maken. Probeer daarom een authentiek verhaal neer te zetten, waarin geen 'makkelijke' oordelen over bijvoorbeeld moderne media worden gegeven.
2. Werk de lijn tussen de zegen van Jakob en het vreemdelingschap duidelijk uit. Het is veelzeggend dat Abraham juist de belofte om een zegen te zijn kreeg aan het begin van zijn reis door het beloofde land. Ook bij Jakob zien we het verband tussen vreemdeling en zegen zijn.

3. Gebruik de startopdracht om de jongeren aan het denken te zetten over vreemdelingschap. Ook door de inleiding heen is het mogelijk om telkens op dit voorbeeld terug te komen. Op deze manier veranker je het thema in de leefwereld van de jongeren.

Alternatieve opdracht

Startopdracht

Bespreek met jongeren wat vreemdelingschap voor hen betekent. Op welke manier krijgt het gestalte in hun leven? Is het moeilijk of juist makkelijk? Probeer de discussie constant te verbreden naar de hele groep en daarbij zoveel mogelijk meningen boven tafel te brengen. Zowel voor- als tegenstanders mogen hun zegje doen in dit gesprek. Verwijs in de inleiding eventueel terug naar het gesprek.